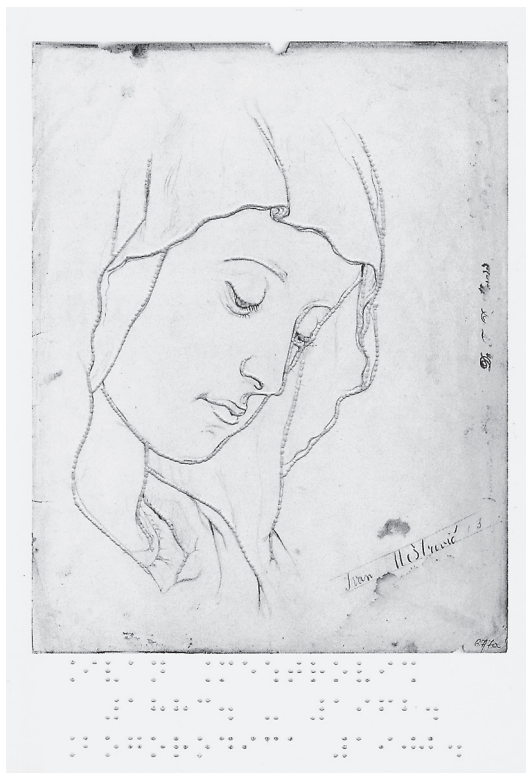
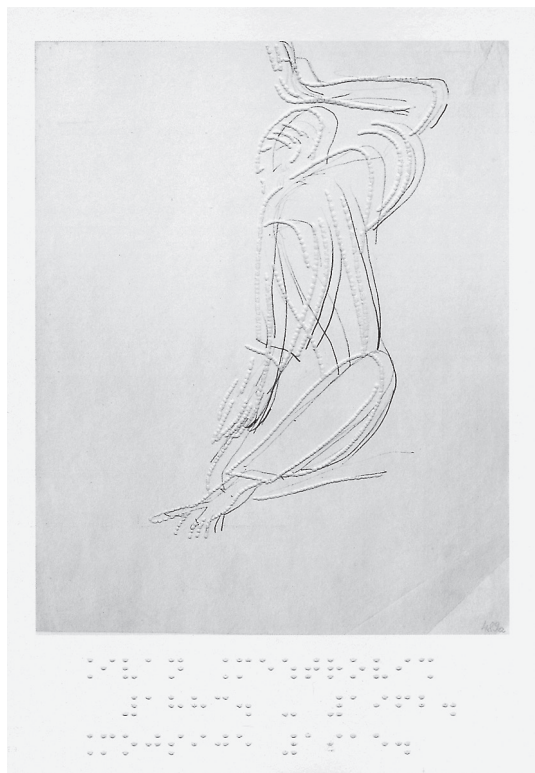

RAZGLEDNICE S MOTIVIMA MEŠTROVIĆEVIH CRTEŽA IZ FUNDUSA GALERIJE IVANA MEŠTROVIĆA

Za videće, slijepce i slabovidne osobe

MAJA ŠEPAROVIĆ □ Fundacija Ivana Meštrovića – Galerija Ivana Meštrovića, Split

IM 36 (3-4) 2005.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

sl. 1. Mojsije, 1915.
sl. 2. Bogorodica, 1900.

Razglednice s motivima Meštrovićevih crteža iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića u Splitu nastale su kao nastavak višegodišnje suradnje Galerije Ivana Meštrovića s prof. Jasenkom Splivalo i UNESCO-ovom radionicom *Baština - nama je stalo* Prve gimnazije i Škole likovnih umjetnosti iz Splita te sa Županijskom udrugom slijepih, Split u zajedničkim projektima za slijepce i slabovidne osobe. Od 2000. do 2004. realizirani su ovi projekti: *Dotakni i vidi Meštrovićeva djela*, 2000.; *Dotakni i prepoznaj Meštrovićevo djelo*, 2001.; *Dotakni i vidi Meštrovićeve crteže*, 2002.; *Dotakni i vidi odjeću Meštrovićeva zavičaja*, 2004.

Pet crteža Ivana Meštrovića iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića izvedenih u dubokom tisku i popraćenih kataloškim opisom na Brailleovu pismu dio su mape koja je u sklopu projekta *Dotakni i vidi Meštrovićeve crteže* - za Županijsku udrugu slijepih, Split, a uz obilježavanje Međunarodnog dana muzeja 2002., izrađena u pet primjeraka.

Da bismo ih učinili dostupnima većem broju slijepih i slabovidnih osoba, u nastavku projekta odlučili smo tiskati razglednice. Projekt je nastao suradnjom povjesničara umjetnosti (kustosica i profesora), umjetnika-grafičara, tiskara, učenika i slijepih. Samo oni malobrojni koji su se okušali u sličnom poslu znaju koliko je on zahtjevan, spor i pun ograničenja, a svaka karika tiskog lanca važna.

Odabrani su jednostavni crteži naglašene linearnosti, s biblijskim motivima koji se ističu na neutralnoj podlozi papira. Oblici u kojima samo paralelne ili kose kratke linije sugeriraju dubinu i voluminoznost jasno su izdvojeni obrisnom linijom. Tri crteža: *Mojsije*, *Sv. Ivan Evanđelist* i *Job*, studije su za skulpture izložene u našem stalnom postavu, tako da slijepi prilikom posjeta Galeriji Ivana Meštrovića mogu doživjeti i njihovu konačnu, trodimenzionalnu realizaciju u bronci.

Crtež *Bogorodica*, Meštrovićev predložak za izradu istoimenog reljefa, jedan je od najranijih umjetnikovih crteža iz galerijskog fundusa. Nastao je 1900., dok je Meštrović boravio u Splitu i izučavao klesarski zanat kod majstora Pavla Bilinića. Atipičan, suptilan, mirnih i jednostavnih linija, lako se percipira. Posljednji u nizu, *Prorok*, stanoviti je umjetnikov autoportret. Meštrovićeva sklonost da likovima daje vlastite portretne karakteristike, jasno je prepoznata i na tom licu.

Zbog specifičnosti recepcije osoba koje ne vide ili vide slabo, najprije je trebalo razraditi didaktičku koncepciju i prilagoditi je našim skromnim tehničkim i financijskim mogućnostima. Kako se općenito malo stručnjaka bavi

Razglednice s motivima Meštrovićevih crteža iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića
Izdavač: Fundacija Ivana Meštrovića
Odabir crteža: Maja Šeparović, kustosica
Grafika: Nikola Skokandić, prof., akademski umjetnik
Foto: Živko Bačić
Oblikovanje: Jasenka Splivalo, prof.
Tisak: Emgra, Dalmacija papir 2004.

sl. 3. Prorok, 1925.

sl. 4. Ivan Evandelist, 1929.

sličnom problematikom i načinom prezentacije, taj pionirski projekt bio je velik izazov za sve nas. Malobrojne publikacije sličnoga tipa pomogle su nam da pronađemo najbolje rješenje i riješimo profesionalne dvojbe o problemu zadiranja u umjetničko djelo.

Predloške i uzore našli smo u publikacijama za slijepe u izdanju muzeja Louvre, koje potpisuje g. Cyrille Gouyette. Prvotnu ideju dugo smo razrađivali, poboljšavali i prilagođivali korisnicima. Slijepi gospodin Ante Kelava, zaslužan za ispise na Brailleovu pismu, bio nam je glavni korektor. Zbog ograničenih tehničkih mogućnosti mnogo smo puta eksperimentirali da bismo došli do željenog rezultata, dugo smo stajali na startnoj poziciji, ali obogaćeni iskustvom.

Postupak izrade zahtijeva posebnu metodu. Razglednice se najprije tiskaju u offsetu, a zatim se dorađuju na sitotisku. Grafička priprema, osim standardne, zahtijeva i izradu linearnog crteža koji se zajedno s podacima o djelu na brajici, reljefno aplicira uz osnovni motiv.

U cijelom je procesu vrlo važna osjetljivost i vješta ruka umjetnika grafičara da izdvoji ono bitno i ukloni suvišne detalje što se odnose na linije koje zavode prst i otežavaju percepciju.

Kvaliteta proizvoda također ovisi o znanju i iskustvu sitotiskara, koji svaki primjerak zasebno dotiskava i suši.

Učiti gledati je, kako za videće, tako i za slijepe, zahtjevna aktivnost koja pretpostavlja osjetljivost (osjetilnost), vježbu i iskustvo. U slijepih je osoba taktilna komunikacija s predmetnim svijetom, uz opisnu pomoć videćih, glavni način vizualiziranja stvarnosti. Da bi se reljefni crtež percipirao, važno je razviti osjet dodira. Pomoću ispupčene linije koja vodi, zaustavlja prst i spaja oblike, osoba koja ne vidi uči gledati, taktilno prepoznati i ulaziti u svijet vizualnog, pokušavajući tako dodirnom prevladati ograničenja sljepoće. Novom spoznajom, spoznajom vizualnoga odnosno umjetničkoga obogaćuje svoje iskustvo i životnu stvarnost.

POSTCARDS WITH MOTIFS OF MEŠTROVIĆ'S DRAWINGS FROM THE COLLECTION OF THE IVAN MEŠTROVIĆ GALLERY IN SPLIT FOR THE SIGHTED, THE BLIND AND FOR VISUALLY CHALLENGED PERSONS

The postcards featuring motifs of drawings of Ivan Meštrović from the collection of the Ivan Meštrović Gallery in Split were produced as part of the continuation of the long-term collaboration of the gallery with Jasenka Splivalo and the UNESCO workshop called "The Heritage - We Care" of the First High School and the Art School in Split, with the county association of the blind, Split, in joint projects for the blind and visually challenged. Five Meštrović drawings from the collection of the Ivan Meštrović Gallery were produced in intaglio printing and accompanied by a catalogue description in Braille are part of the folder that was created as part of the project Touch and See Meštrović's Drawings. To make them available to a greater number of blind and partially sighted persons it has been determined that the continuation of the project will include printing postcards. The project has brought together collaborative efforts by art historians (curators and teachers), art printmakers, printers, pupils and blind people.